

"פשתהחד"ש עכלק"ר"

שיעור לקראת ראש השנה
יום הכיפורים

שליח יקר

כפי הנראה תגיע לתיכון לפני אחד מהחגים - רה"ש, יו"כ או סוכות. כדאי להיות רלוונטי ולתת התייחסות משמעותית לחג הקרב - לפני רה"ש לדבר בעיקר על ראש השנה ולהזכיר את יום הכיפורים. לפני יום כיפור לדבר על חגי תשרי כמקשה אחת עם דוגמאות והתייחסות ממוקדת ליום הכיפורים.

עזרים מוחשיים

יש להביא שופר/ות, טלית, מחזור וקיטל, רצוי בתוך תיק או קופסה שניתן להוציא כל פריט בזמן שלו.

מחוץ לכיתה ניתן להציב שולחן המשמש לתפוח בדבש והרמת כוסית לשנה החדשה, בליווי שלט שניצב: שנה דבש! "לשנה טובה תכתבו ותחתמו, שנה טובה ומתוקה!" (ישנו עיצוב קיים)

השיעור הינו מודולארי, ובהתאם לאורכו תוכל לבחור חלקים ממנו

מבנה השיעור:

< פתיחה בתמונה מעוררת מחשבה

< המשך - שיח על שינוי, שיפור וחידוש בחיי היומיום

השופר ככלי המעורר לשיפור אישי

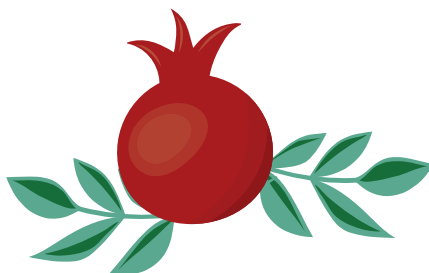
< סיפורים המעוררים את הלב

< לסיכום - שאלון, תפילה ותקיעת שופר

מטרות השיעור

לעורר את נושא חשיבות השינוי והשיפור בחיינו

הכרות קרובה עם מנהגי המסורת בצורה חווייתית

חלק א' - "קומו ישנים"

עוד לפני השיעור, פתח את המצגת, על המסך יוצג תמונה של אדם ישן, תמונה שתעורר תמיהה אצל התלמידים.

נפתח בהסבר: מה שראינו כעת על המסך, זוהי המציאות של כולנו, אנחנו ישנים המון. אדם ממוצע ישן 8 שעות מתוך 24 שעות ביממה. שליש מהיום, וגם שליש מהחיים! בחודש האחרון ישנתם כנראה 10 ימים מתוך 30. תסתכלו על בן אדם בן 90. הוא ישן 30 שנה מהחיים שלו!

לא חבל על הזמן? למה ה'מכונה' הזאת שנקראת אדם צריכה לישון? למה לא כל החיים שלנו זה יום אחד ארוך?

השינה מביאה איתה מסר חשוב, ולכן שווה שהיא תיקח לנו שליש מהיום, ושליש מהחיים. מה המסר? שלא משנה מה קרה ומה היה אתמול, היום מתחיל מחדש, ואפשר להתחיל יום חדש. זה מסר אדיר לכל אדם. אדם בנוי לחידוש, לדף חדש, להתחלה חדשה. יש כוח מחדש לתקן דברים שהיו אתמול.

גם במעגל השנה, יש ריסטרט כזה, כל שנה מתחילה מחדש, יש התחלה מחודשת שמזכירה לנו- השנה הזו לא חייבת להיות כמו השנה הקודמת. יש לנו נקודת זמן לעשות חשבון נפש, במה אני צריך להשתפר, מה אני יכול לשנות, להתמלא באנרגיה חדשה.

להעמקה>>> האם אתם יודעים שראש השנה נקבע ביום השישי לבריאה, ביום בריאת האדם? אנחנו לא חוגגים את תחילת הבריאה, אלא את תחילת האנושות, כי הכוח של האדם, של האנושות, הוא לשנות ולקדם, לחשוב על דברים מחדש, ולשפר.>>>>

בימים האחרונים התחלנו גם שנת לימודים חדשה. דעו שזו הזדמנות להחליט איך תראה השנה שלכם. זה לא חייב להיות המשך ישיר משנה שעברה, אפשר לשנות, לשפר, להתקדם

אולי היית בינוני בלימודים- השנה אפשר לקבל החלטה להשקיע ולהתקדם. אולי רבת עם מישהו ושנה לא דיברתם, אפשר לבקש סליחה ולהתקדם ליחסים חדשים וטובים יותר. בואו לא נעמוד במקום. (כאן השליח יכול לספר על החלטה שלקח, על שינוי שעשה וכדומה)

המילה "שנה" היא גם מלשון לשנות ולחזור, וגם מלשון שינוי. מצד אחד יש חזרתיות ומצד שני יש אפשרות להתחלה חדשה, להחלטה אחת טובה של שינוי בין אדם לעצמו, בין אדם לחברו, ובין אדם לאלוקיו.

חלק ב - השופר, הקיטל, וחגי תשרי

נציג תמונה של תלמיד שישן בכיתה.

נשאל: קרה לכם פעם שישנתם יותר מידי? יותר מ-8 שעות? 10 שעות?
למישהו קרה שהוא ישן ולא התעורר למשהו חשוב? לטסט/ למבחן/ לפגישה?
קורה שנרדמים.

קורה גם שאנחנו 'נרדמים' בהתקדמות האישית שלנו, משאירים את הדברים כמו שהם עוד שנה, ממשיכים כרגיל, אולי אפילו מיואשים. ממילא אני לא מצליח, גם ככה לא הולך לי, כנראה היחסים ישארו תמיד גרועים...

וכאן בא השופר, בחודש אלול, בחודש האחרון של השנה, כמו איזה שעון מעורר, וקורא לנו- קומו ישנים, שופר מלשון שיפור, שפרו מעשיכם. אל תפספסו את ההזמנות, שראש השנה לא יחלוף סתם כעוד יום. יש אפשרות להיות טובים יותר, נולדתם כדי לשנות. בואו, צעד אחד קטן ביני ובין עצמי, במשפחה, בחברה, אפשר לקחת על עצמנו כל אחד ואחת לקראת השנה החדשה משהו באין אדם לחברו- כמו לכבד הורים ומורים, ולעזור לזולת, ובין אדם לאלוקיו- מצוות ומעשים טובים- לתת צדקה, לעשות חסדים וכיו"ב.

בהקשר למודעה הצבאית: כמו חיילים גם אנחנו נקראים אחת לשנה לפחות, לקראת רה"ש, לשפר, לא את המראה, אלא את המעשים. (אין צורך להקריא את הכתוב רק להסביר את הקשר)

בראש השנה המצווה העיקרית היא שמיעת קול השופר.

להרחבה>>>> מטעמי מצוות השופר: כמו הכתרת המלכים בשנים עברו, השופר מסמל את מלכותו של אלוקים על הברואים| השופר מזכיר את האיל שהסתבר בקרניו בסבך והועלה לעולה במקום יצחק. תזכורת למסירות הנפש של אברהם כלפי אלוקיו. |במעמד הר סיני היו קולות שופר, בראש השנה נזכרים במעמד הר סיני>>>

סיפור - כל קול חשוב

בעיתונות האמריקנית הופיעה כתבה על איטלקי בשם טוסקניני, שהיה מנצח על תזמורות ענק של עשרות נגנים. היה לו כישרון מוזיקלי נדיר, במיוחד לאור העובדה שהוא היה כותב את התווים עבור כל הנגנים ועבור כל הליוויים.

כשהאיטלקים ישרו קו עם הנאצים, הוא כעס עליהם ונדד לאמריקה. שם מיד העמידו אותו בראש אחת התזמורות הגדולות של אמריקה דאז, ושמו יצא לתהילה בקרב מיליוני בני אדם עד מותו בגיל 89.

בערוב ימיו ביקש עיתונאי בשם זקס לראיין אותו על מנת להוציא ספר רב-מכר שיתאר את הצלחותיו בניצוח תזמורות שהאדירו את שמה של אמריקה. טוסקניני הזמין את הכתב לחזות בקונצרט מיוחד עם עשרות נגנים, שלא בניצוחו, הופעה שאף שודרה בכל ערוצי הטלוויזיה האמריקנית דאז. בתום ההופעה הקהל עמד על רגליו והריע זמן רב לביצוע המרשים של הנגנים והמנצח.

באותה הופעה ישב טוסקניני בשורה הראשונה כשפניו חתומות. הוא הביט במנצח ובתזמורת ולא רווה מהם נחת, העיתונאי שאל אותו מדוע הוא כה מחמיץ פנים ולא מתפעל כמו הקהל? 'הרי כולם היללו והפליגו בשבחם ואתה במקום לומר תודה למנצח ולתזמורתו, אתה מחמיץ פנים... מה קרה? ראה את התפעלות הקהל!' אך טוסקניני בשלו. 'חסר היה ליווי של כינור. במקום 15 נגנים של כינור היו רק 14. היה חסר עוד ליווי אחד של כינור וזה השפיע!' 'מי הרגיש בכלל שחסר כינור?' התפלא העיתונאי - 'יתכן שאפילו המנצח לא יודע על היעדרות הכנר הבודד'... בכל אופן, פנה העיתונאי למנצח ושאל אם אכן אחד הנגנים לא הופיע.

'אומר לך את האמת' השיב המנצח - 'אינני יודע, ואפילו אם היה חסר כינור אחד לא הרגשתי.

ישבו בקונצרט עשרות נגנים וכנר אחד לא מעלה ולא מוריד מההרמוניה של התזמורת!' 'אנא, בדוק עבורי, ביקש העיתונאי זקס. ואכן התברר שהיה חסר כנר אחד שחלה ולא הופיע לקונצרט, כך שניגנו רק 14 נגנים במקום 15. 'כששמעתי זאת', מספר זקס - 'פניתי לטוסקניני ושאלתי כיצד הרגיש בחסרון הכנר, טוסקניני חיך ואמר: 'תקשיב טוב: אני כתבתי את התווים לכל 15 נגני הכינור. לכל אחד כתבתי תווים קצת שונים כדי שביחד יהיה ביצוע וליווי, של סימפוניה מושלמת. 'במהלך הקונצרט חשתי שחסר איזה צליל מהקולות, אי-אילו תווים, ומיד קישרתי שכולם שייכים לכנר אחד שהוא חסר וזה משפיע על המנגינה כולה. אמנם לציבור זה לא כל כך משנה 14 או 15 נגנים, אבל אני שכתבתי להם את התווים, אני שביקשתי שהסימפוניה תהיה מושלמת יותר, אני הרגשתי שזה חסר...'.

והמסר:

יכול להיות שאנחנו חושבים- יש מיליוני יהודים, מיליארדי בני אדם, מה משנה השינוי הקטן שלי, שאני אבקש סליחה מאחי, אתנדב בחלוקת מזון לנזקקים, או אומר מחר תודה לנהג אוטובוס. למי משנה הקול הקטן שלי? וכאן אומרת לנו התורה, לזה שברא כל אחד מאיתנו בעל יכולות, אנחנו חשובים. הקול הייחודי שלי, ושליך, השינוי הקטן שאני אקח השנה הזו באמת באמת הוא חשוב ומשמעותי גם אם מסביבנו לא יבחינו בכך. והרבה אנשים יעידו שהחלטה אחת קטנה ונכונה שינתה להם את הכיוון בחיים.

אם תשימו לב, על שולחן ראש השנה מציבים תפוח בדבש ומברכים לפני האכילה "יהי רצון שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה", לא סתם שתברך אותנו, אלא 'תחדש', שתעזור לנו

יום כיפור

מיד אחרי ראש השנה, היום שמסמל התחדשות, יש הזדמנות נוספת- עשרת ימי תשובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים. בימים האלה נוהגים לצבור עוד זכויות ועוד מעשים טובים לקראת יום הכיפורים. יום הכיפורים הוא יום של כפרה עליו נאמר "אם יהיו חטאיכם כשנים- כשלג ילבינו". חרטה אמיתית מנקה את האדם לגמרי. לכן ביום זה אנו כמו מלאכים, נקיים ושלמים- צמים (צום היא המצווה החשובה ביותר ביום הכיפורים), וגם יש הנוהגים ללבוש ביום זה לבן, וגם אני מתעטף בבגד מסורתי ולבן שנקרא קיטל. [כאן תוכל להראות או ללבוש את הקיטל]

אבל, מדגישים חז"ל שאלוקים מוחל על עבירות שבין אדם למקום, אך לא ניתן למחול על עבירות שבין אדם לחברו לפני שאדם בעצמו התאמץ לבקש סליחה, ולתקן את מעשיו. כשם שאם פגעת באחייך לא תיגש לבקש סליחה מהאבא...עליך לבקש סליחה מהאח. כך גם אנחנו בחודש זה נתאמץ ונבקש סליחה מאחים, חברים, הורים ומורים...

להרחבה <<< פורים וכיפורים מזכירים זה את זה. כיפורים זה כ-פורים, דומה לפורים בכך שבפורים יש מסכות ותחפושות. וגם יום כיפור מזכיר לנו שכל הטעויות שעשינו במשך השנה

להרחבה בנושא הטוב האמיתי שלנו:

סיפור- כתוב על אבן

שני חברים הלכו במדבר, בנקודה מסויימת במסעם החל ויכוח בניהם, ובשיאו אחד החברים סטר לחברו על הלחי. החבר שקיבל את הסטירה נפגע מאוד אך ללא מילה פשוט כתב על החול:

"החבר הכי טוב שלי סטר לי היום על הלחי".

הם המשיכו במסעם עד שהגיעו לנווה מדבר שופע מים והחליטו להתרחץ במימי האגם.

אותו חבר שקיבל את הסטירה שקע בבוץ והחל לטבוע אבל חברו הטוב בא והציל אותו.

אחרי שהתאושש מהטראומה שעבר חרט על אבן: "החבר הכי טוב שלי הציל היום את חיי".

החבר שסטר לו קודם על הלחי ועכשיו הצילו שאל אותו:

"אחרי שסטרתי לך על הלחי כתבת בחול ועכשיו חרטת באבן למה?"

חברו השיב לו: "כשמישהו פוגע בנו אנחנו צריכים לרשום את זה בחול כדי שרוח המחילה תוכל למחוק את זה, אבל כשמישהו עושה לנו משהו טוב כדאי לנו לחרוט את זה על אבן כדי ששום רוח לא תוכל למחוק".

המסר:

האני האמיתי שלנו הוא עשית טוב, והמעשים הטובים שלנו נשארים לעולם. המעשים הפחות טובים, הטעויות, השגיאות, הם לא האני האמיתי שלנו, הם משהו חיצוני, משהו שעובר כמו רוח וחול.

ביום כיפור אנחנו מסירים את כל העטיפות החיצוניות, מתחרטים על כל השגיאות וחושפים את הטוב האמיתי שהוא באמת אנחנו.

"ותשובה ותפילה וצדקה"

במידה ונכנסת לשיעור לקראת יום כיפור, ואתה רוצה להעמיק בנושא התפילה להלן סיפורים שקשורים לתפילה:

1. סיפור הקוקוריקו/השריקה בעת הנעילה

2. סיפור מבית חב"ד:

באחד מבתי חב"ד בעולם, ערכו את יום הכיפורים יחד עם עשרות יהודים מהארץ ומהעולם, צעירים ומבוגרים שבאו להתחבר. צמו יחד, נערכו תפילות מרגשות, ולאחר הצום ערכו ארוחה של שמחה, הנה התחילה שנה חדשה, עם דף נקי. איך שהסתיימה הארוחה ואחרון המטיילים הלך, הגיעה בחורה ישראלית, לבושה לבן וסיפרה לרב שהיא מטיילת לבד במזרח, והתעורר בה הרצון לעשות את יום כיפור באווירה יהודית והיא החליטה לראשונה בחייה לצום. היא היתה באמצע סדנה באיזה מנזר ועזבה במיוחד לבוא לבית חב"ד ביום כיפור. השליח הסתכל על אשתו, והיא עליו, והוא ככה לא נעים לו אבל הוא אומר לבחורה: תקשיבי, יום כיפור היה אתמול... פספסת את היום. והיא פשוט מרוב הלם ואכזבה התחילה לבכות. היא באה עם כל הרצון והנה, מאוחר מדי. ואז אמר לה השליח משהו כזה: אף אחד מהישראלים שהיו פה אתמול לא בכה עם דמעות מעומק הלב שהוא רוצה לצום ביום כיפור. את אמנם פספסת את הצום, אבל את הרצון הפנימי שלך בוודאי אלוקים רואה ומחשיב.

והמסר מהסיפורים:

הרבה אנשים יהיו בבתי הכנסת ביוה"כ, בתפילת נעילה, גם חלקכם וחלק מהורכם מגיעים להתפלל. לא כולנו מבינים את הפירוש של כל המילים בתפילה או מתמצאים בכל הפיוטים, אבל מה שחשוב- זו הכוונה שבלב! כל אחד יכול להתפלל גם בבית וגם במילים שלו.

שאלון מסכם

בואו נראה אם הקשבתם...

השאלות אינן ישירות על דברים שנלמדו בשיעור, אך החומר הנלמד בהחלט עוזר לענות עליהם.

השאלון על המסך הוא רב ברירה- יש שתי תשובות, נכונה ושגויה. התלמידים (או נציגים) בוחרים את התשובה הנכונה לדעתם ולאחר מכן השליח עונה על התשובה הנכונה עם אפשרות להרחיב במשפט או שניים.

1. השנה הנכנסת תהיה:

תשפ"ג | תשפ"ד

2. ראש השנה חל

ביום האחרון של השנה החולפת | ביום הראשון של השנה החדשה
[כאן כדאי לספר שראש השנה הוא יומיים]

3. איחול מיוחד לקראת חגי תשרי

כתיבה וחתימה טובה | שנה טובה ומתוקה שתי התשובות נכונות!

4. המצווה העיקרית בראש השנה היא:

תקיעת שופר | תפוח בדבש

5. שופר מלשון-

שיפור, התחדשות | מזל טוב, "שפר מזלו"

6. על מה מברכים בראש השנה "יהיה רצון שתחדש עלינו שנה טובה?"

על תפוח בדבש | על ראש של דג

7. משמעות ומקור שם החודש תשרי הוא

באכדית 'תשריתו' = התחלה | בארמית 'תשרה' = תהיה נוכח

8. עשרת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים נקראים:

ימי הרחמים והסליחות עשרת ימי תשובה

9. מהי המצווה העיקרית ביום הכיפורים?

תפילה ובגדים לבנים צום

מיד לאחר השאלון נעמוד לתפילה משותפת ותקיעת שופר

השליח יבקש מהנוכחים לעמוד לתפילה קצרה ולתקיעת שופר. השליח יקרא את הקטעים מ"אבינו מלכנו" והתלמידים יענו אמן ולאחר מכן ישמעו את סדר התקיעות. כל אחד בליבו יכול לבקש מאלוקים מה שהוא רוצה השנה, או לחשוב מה היה רוצה לשפר. [ניתן גם לשיר את "אבינו מלכנו" המוכר מהסליחות]

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ חֲדָשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה. אָמֵן!

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ בָטַל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קְשׁוֹת. אָמֵן!

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ בָטַל מִחֲשָׁבוֹת שׁוֹנְאֵינוּ. אָמֵן!

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ הָפַר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ. אָמֵן!

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ מָנַע מִגָּפָה מִנִּחֲלָתָהּ. אָמֵן!

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ סָלַח וּמַחֵל לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ. אָמֵן!

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ שָׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוּלֵי עַמָּהּ. אָמֵן!

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ כָּתִיבְנוּ בְּסֶפֶר חַיִּים טוֹבִים. אָמֵן!

אָבִינוּ מֶלְכֵנוּ פָּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לְתַפִּלָּתֵנוּ. אָמֵן!